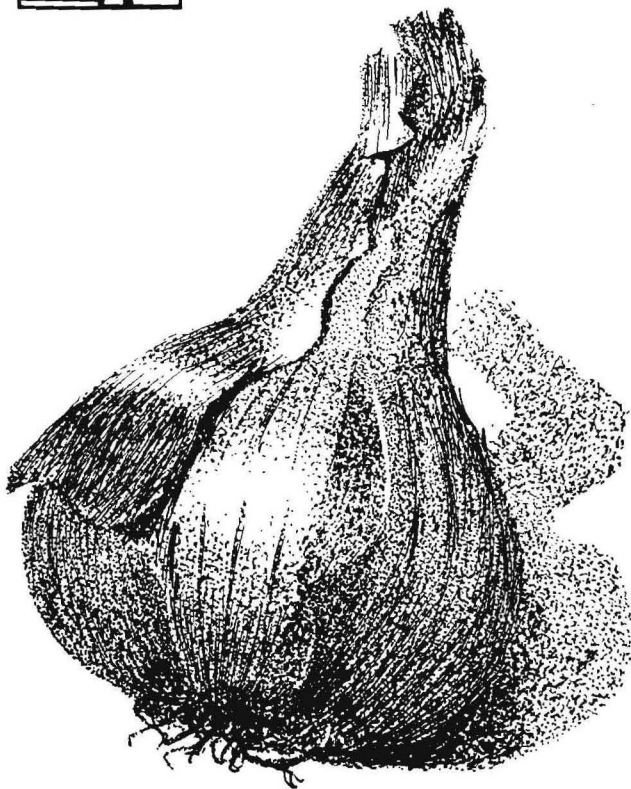

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics
"les quatre barres"

any 1982

núm. 15

una seba d'aparència inactiva
Però...
a un moment donat, comença a brotar
Ibañez-Cuelvas
82

BUTLLETÍ
de l'Associació Cultural Catalana
als Països Nòrdics
LES QUATRE BARRES

Tidskrift (Publicació): ISSN 0349-6120
Utgivare (Editor) : Les Quatre Barres
Humlegårdsgatan 17 2tr ö.g.
114 46 Stockholm
Suècia
Postgirokonto
(Compte Corrent Postal): 970916-3, c/o Cebrian
Stockholm
Ansvarig utgivare
(Editor responsable) : Ramon Cavaller
Redaktör
(Cap de redacció) : Ramon Bohigas

oooo000oooo

SUMARI

Editorial	3
Notícies	5
Estat de Caixa	10
Kulturella nyheter från de Katalanska länderna	11
Correu	17
Artistes catalans a Escandinàvia: Joaquim Ibañez-Arellano	23
Per què un catalano-parlant està més ben atès a Suècia que a Espanya?	25
Det 49:e språket i Botkyrka kommun	29
Homenatge a Pompeu Fabra a Barcelona	33
Retalls	35
Poesia	41
Mots encreuats	42

EDITORIAL

La Diada

El president de la Generalitat, l'honorable Jordi Pujol, amb el seu govern i altres autoritats, van anar a celebrar la Diada (11 de setembre) a Ripoll, amb la inauguració oficial i popular del monument funerari al nostre primer heroi nacional, el comte Guifré el Pelós, considerat com el fundador de la dinastia nacional catalana, dinastia que va regnar tres segles.

Va ser aquest acte, que va tenir lloc al monestir de Santa Maria de Ripoll, un acte de la més pura tradició patriòtica; acte evocador dels temps i de les gestes del despertar de Catalunya com a nació; evocador també de la història (o llegenda si es vol) de l'origen de la nostra Senyera - les quatre barres de sang - car tots sabem que el protagonista d'aquesta llegenda és precisament el comte Guifré I.

Un mes abans havia tingut lloc, en el mateix monestir, la inauguració acadèmica del monument funerari, just el dia del mil vuitanta-cinquè aniversari de la mort de Guifré I.

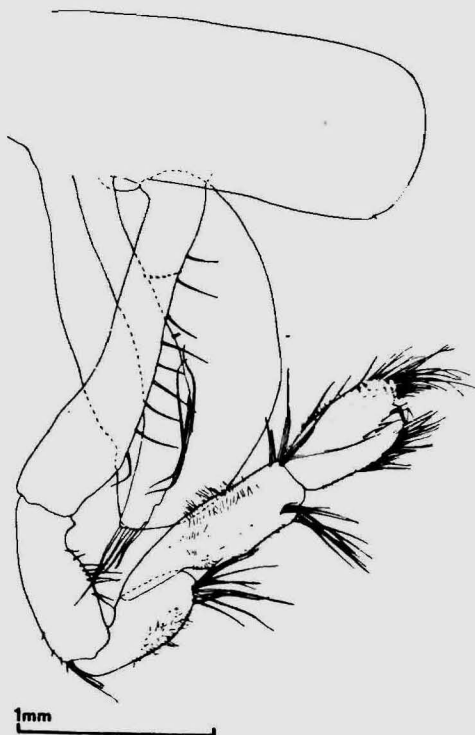
L'honorable Pujol va dir a Ripoll que la Diada ha de ser una festa. A Ripoll ho va ser: una festa amb rels profundes dins la incipient història de Catalunya com a nació. Però a Barcelona...

A Barcelona la Diada es va convertir enguany en una manifestació política, de cara a les eleccions. És natural que a la Diada es faci una manifestació política, però de política nacional, no de partits. A la Diada es produïren enguany alguns incidents lamenta-

bles. Van ser deguts a un excés de patriotisme o a una acció d'elements provocadors?

Sigui com sigui, a Barcelona va mancar enguany a la Diada la solidaritat; la solidaritat catalana (manes dels nostres avis!). La Diada ha de ser la festa de la Solidaritat Catalana.

E. D.

NOTÍCIES

Josep Ribera estrena el segon concert de piano de Luís de Pablo

Sempre ens ha produït estranyesa que Josep Ribera, un pianista català establert aquí, que té un ferm prestigi i dona recitals continus dintre i fora de les fronteres del país, fos pràcticament desconegut a Catalunya i a la resta de l'Estat.

Aquesta situació ens semblava encara més inexplicable al considerar la tasca que com a intèrpret ell fa i ha estat fent a Suècia per la difusió de la música catalana. En el seu repertori hi veiem obres de Garreta, Mompou, Lamote de Grignon, Granados, Gerhard, Toldrà, etc, moltes de les quals fins i tot ha gravat en disc.

Sembla, per això, que durant l'estiu passat aquesta ignorància ha començat finalment a desaparèixer; si més no a Castella. L'interpretació de Josep Ribera durant els Festivals de Santander del segon concert de piano de Luís de Pablo ha servit de presentació al públic espanyol. Pels crítics musicals madrilenys i de Santander, a més, ha estat una vertadera revelació, segons llegim en els diaris de Madrid.

Aquest concert el va escriure de Pablo a instàncies de Josep Ribera, durant una visita que el compositor va fer a Estocolm fa tres anys i l'ha dedicat al nostre pianista i a Frederic Mompou.

Hem llegit que la televisió espanyola va gravar l'interpretació i que retransmetrà el concert aquesta tardor. El públic de parla catalana, doncs, també tindrà l'avinentsa de descobrir un artista seu que és més conegut a Europa que a la seva pàtria.

RAMON BOHIGAS

Visita a l'estudi de Karl Eldh

Als països nòrdics, durant les darreres dècades del segle passat el desenvolupament d'una burgesia i una classe mitjana amb ambicions estètiques, varen permetre una activitat artística d'un nivell molt respectable. Els noms d'alguns d'aquests artistes són prou coneguts fins i tot a l'Europa del sud, com poden ésser Strindberg, Ibsen, Munch o Sibelius. N'hi ha molts d'altres, que tot i essent molt interessants, no són tan coneguts. Un d'aquests artistes és l'escultor suec Karl Johan Eldh (1873-1954), representat als museus de França i dels Estats Units.

Eldh va aconseguir mestria i una expressió molt personal i directa en una part considerable de les seves obres. A la ciutat d'Estocolm es poden veure moltes obres sortides de la seva mà. Potser l'obra més característica és el monument a Strindberg situat al turó de Tegnér. Strindberg era a més d'amic de l'escultor, un dels seus models preferits que va ésser retratat de formes molt diferents.

Les Quatre Barres vàrem organitzar el propassat 11 de setembre una vetllada inoblidable al seu taller, convertit actualment en museu. La seva filla, una joveneta de més de setanta anys, ens va parlar amb molta gràcia i espontaneïtat del seu pare i dels personatges que es movien al seu voltant a l'Estocolm de fi de segle, entre altres "l'oncle" Strindberg.

Al mateix taller de l'escultor, construït pel famós arquitecte Ragnar Östberg, autor també de l'Ajuntament d'Estocolm, vàrem sopar i aprofitar el temps per parlar amb Brita Eldh dels artistes dels Països Catalans. La pròxima vegada que Brita ensenyi el taller a d'altres

interessats potser afegirà unes paraules sobre Maillol, Clarà, Llimona... qui sap.

La natura que les enormes finestres del taller deixaven veure varen acréixer la bellesa d'aquella tarda, perquè la tardor, amb tots els matisos del groc i del vermell, és sense cap dubte el vestit de festa d'Estocolm.

JOAQUIM MASOLIVER

*

Sortida per anar a buscar bolets

El diumenge dia 25 de setembre ens reunirem un bon nombre de socis de Les Quatre Barres per anar a buscar bolets, un costum molt tradicional i antic a Catalunya. El dia va començar esplèndid, i això va contribuir a augmentar l'alegria i l'optimisme que caracteritzen totes les nostres excursions.

La trobada va ésser a Vällingby Centrum, lloc on viuen en Carles i la Britt Gisbert. Ells havien d'ésser els nostres guies i anfitrions, doncs ténen una colla d'anys d'experiència de boletaires. Ens vam deixar aconsellar... i amb molts bons resultats ja que a cap de nosaltres li varen fer mal els bolets!

Vàrem anar amb cotxe i minibús al bosc de Kungsängen. Allà distribuïts en diversos grups, i amb promesa formal de no perdre'ns vàrem començar la recerca de tan exquisit menjar.

Amb gran sorpresa per part de tothom vàrem trobar bastants bolets, fins i tot rovellons. La temporada, però era ja molt avançada i la majoria eren corcats. La pròxima vegada escollirem uns dies abans perquè val la pena que almenys una vegada a l'any ens dediquem a buscar i assaborir aquest paràsit sense clorofila que

té un gust tan bo, sobretot a la graella i condimentat amb all i julivert.

Més tard la família Gisbert ens va convidar a la bodega de casa seva a un aperitiu, que va resultar ésser d'aquells dits "d'abans de la guerra" i en el que hi havia uns musclos que "hi cantaven els àngels amb mànegues de camisa", com es diu. En nom dels que hi érem els vull agrair la seva gentilesa, car els vam donar molta feina.

Després vàrem procedir a preparar els bolets, netejant-los i separant les diferents classes, i vàrem fer el menjar, etc, en un ambient de camaraderia molt agradable. Esperem que la sortida es repeteixi l'any vinent i que continui essent tradició a Les Quatre Barres, amb l'assistència de tots els nostres socis.
/CARME DE OBIOLS

*

EL DIJOUS DIA 11 DE NOVEMBRE des de les 21 a les 21:30, Canal B2, en la sèrie "Poesia Cantada", Ludvig Rasmusson presentarà en 12 programes cançons i cantants de tot el món. El tercer d'aquest programes estarà dedicat a l'artista català LLUÍS LLACH.

*

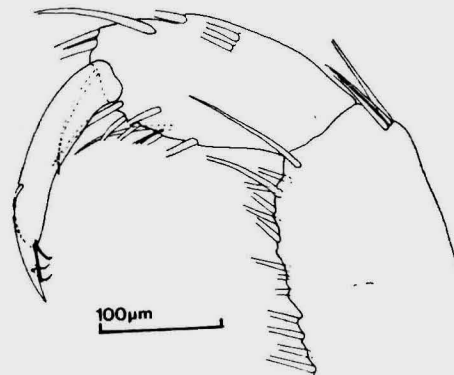
LA CONFÈRENCIA DE DELFI COLOMÉ sobre música espanyola contemporània a Edsbergs Slott va ésser un èxit total. Delfí Colomé, ell mateix compositor, va il.lustrar la presentació interpretant vàries obres al piano. Aquesta és la tercera conferència que el nostre consoci dona a Escandinàvia sobre música, a les que en seguiran d'altres a Dublín, Londres, París i altres ciutats franceses, Munic, Viena, Atenes i Nàpols.

*

EL CONSELL DIRECTIU DE LES QUATRE BARRES va fer la primera reunió de tardor el 8 d'octubre passat. Durant

la trobada es van planificar les activitats dels propers mesos, la més pròxima de les quals tindrà lloc per Tots Sants al local. Celebrarem aquesta festa amb les castanyes i moniatos tradicionals en ambient de festa. També es va acordar que l'estatge de l'associació a Humlegårdsgatan serà obert cada primer dijous de mes, des de les 17 fins les 20 hores. La idea es passar una estona junts. Podem escoltar els programes de ràdio que ens envia l'IPECC (Institut de Projecció Exterior de Cultura Catalana), llegir les publicacions que rebem, que cada dia són més, i també podem organitzar diverses activitats.

Així, el primer dijous de novembre, dia 4 tindrem el local obert. El codi de la porta del carrer és el 2025. Benvinguts!

<u>Entrades</u>		<u>Sortides</u>	
Quotes socis	6.062:-	Pagaments fins a 5-10-1982	4.630:-
Devoluci6 despeses Butlletí	400:50	Despeses etiquetes + rebut telèfon	797:-
Subvenci6 I.E.E.	4.445:40	Despeses Butlletí nòm. 14	2.100:-
Benefici Assemblea Anual	100:-	Despeses varies (Segells, falta fran- queig, etc.)	1.184:50
Subvenci6 Invan- drarnämnden	18.150:-	Lloguer 3er trim.	3.390:-
Recaptaci6 telèfon + venda llibre		Despeses visita Museu Nacional	500:-
S. Espriu	226:-	Lloguer 4t. trim.	3.729:-
Benefici festa Sant Joan	213:-		
<hr/>		<hr/>	
Total	29.596:-	Total	16.330:15
=====		=====	
Saldo anterior 1-04-82	1.150:61		
Entrades	29.595:90		
	<hr/>		
	30.747:51		
Sortides	16.330:15		
	<hr/>		
A caixa 1-10-82	14.417:36		
	=====		

JOAN C. CEBRIAN

Kurser

MALLORCAS SOMMARKURS I KATALANSK KULTUR OCH SPRÅK ägde rum i år den 5-23 juli. Kursen samlade 200 deltagare från olika delar av världen. Den anordnas varje sommar sedan fyra år tillbaka av Barcelonas Universitet och L'Estudi General Lul·lià (Sant Roc, 4. Palma de Mallorca).

*

Allmänt

PROFESSURER I KATALANSKA kommer att inrättas vid Madrids och Salamancas Universitet. Hittills har det i Spanien bara funnits professorer i det katalanska språket i de katalanska länderna. Med detta beslut av Spaniens Kulturdepartement förverkligas en önskan som Jordi Pujol, Kataloniens autonoma regerings president framställde i fjol i ett tal vid Salamancas Universitet. Detta kan jämföras med de nuvarande 12 professorer i katalanska som finns i Tyskland, 13 i Storbritannien, 7 i Frankrike, 6 i USA, 4 i Canada, 2 i Österrike, och de som finns i Schweiz, Japan, Holland, Italien, Sovjet, Tjeckoslovakien, osv. Den nuvarande situationen i Spanien belyser den politik som har förts hittintills, gentemot de övriga språk som finns inom landets gränser.

*

ETT BIBLIOTEKSNÄT ÖVER HELA KATALONIEN förbereds för närvarande av La Generalitat, den autonoma regeringen. Ett specialstiftat organ, L'Institut Català de Bibliografia håller på att inventera tillståndet på de 87 bibliotek som finns i Katalonien sedan de avträdde från den centrala regeringen i Madrid. Många av dem var stängda eller fungerade inte som bibliotek. Målet är nu att nå siffran 3 böcker/invånare som är det europeiska medelvärdet på sådana inrättningar. Nuvarande siffra är

0,6 böcker/inv. Man skall inrätta bibliotek på alla orter med över 5.000 invånare, filialer på orter med mellan 2.500-5000 inv., små bibliotek i mindre byar samt biblioteksbussar.

*

ARANESISKAN kommer att undervisas i alla skolor i Vall d'Aran, Katalonien. Denna dialekt av occitanskan talas av de c:a 6000 invånare i detta område, en dal i de katalanska Pyrinéerna. Nyligen har man fastställt normerna för undervisningen.

*

I PERPINYÀ anordnades den 10-11 juli ett möte i vilket flera kulturpersonligheter från hela Rosselló deltog. Circa 1500 personer samlades i Mallorcakungarnas slott (Rosselló var en del av kungadömet Mallorca på 1200 och 1300-talet) i huvudstaden i detta katalansktalande område i Sydöstra Frankrike. Bl.a. protesterade man mot det franska kulturministeriet, som anser katalanskan vara ett "främmande språk". I mötet deltog flera musikgrupper från olika delar av de Katalanska länderna och landskapets Grup Cultural de Joventut Catalana läste upp "El Dret dels Catalans" (Katalanernas rätt) i vilken man kritiserade bristen på allvar i den franska regiondecentraliseringens reform och slog fast viljan av att vidmakthålla band med de övriga Katalanska länderna.

*

POETEN AGUSTI BARTRA dog i somras i Terrassa (Barcelona) vid en ålder av 73 år. Hans viktigaste verk, av episk karaktär, skrev han i Mexiko där han bodde i landsflykt från inbördeskrigets slut till 1970.

*

Böcker och tidskrifter

VALENCIANEN JOSEP LLUÍS SEGUÍ vann årets Prudenci Bertrana pris med sin roman "Biografia de J. L.". Vid samma tillfälle delade man också ut poesipriset "Miquel

Teater

IBSENS DRAMA "PEER GYNT" kommer att spelas i höst på Teatre Romea i Barcelona, i översättning av dramaturgen J. Puig i Ferrer (1882-1956). På samma teater spelades under våren Salvador Esprius "La Primera Història d'Esther" (1948), förmodligen efterkrigets mest betydelsefulla katalanska teaterpjäs. Den finns redan översatt till spanska, franska, engelska och tyska.

*

Konst

I BARCELONAS IV BIENNAL om ung nutida konst utdelades nyligen första priset (c:a 30.000 kronor) till Quim Corominas, 31. Han har också haft utställningar i Berlin och London.

*

I EN UTSTÄLLNING I CARCASSONNE (Frankrike) visar Josep Grau-Garriga en samling vävnader som utgör en sammanfattning av hans produktion under de senaste 10 åren. Utställningen visas i stadens gamla stadskärna som har dekorerats för att skapa en speciell omgivning.

*

Musik

JORDI BARRE, GISELA BELLSOLÀ OCH MARIVONA, tre sångare från Rosselló i Sydfrankrike uppträdde i somras i Barcelona. Jordi Barre är redan mycket populär i Rosselló, där han har spelat och skrivit sånger i tjugio år. Marivonas och Gisela Bellsolà har nyss börjat sin konstnärliga bana och blir alltmer kända bland allmänheten.

*

de Paloi" och essäpriset Carles Rahola, till Victor Obiols för "Cañers d'Hivern" respektive J. Mª Terricabres för "Assaig d'Ètica". Utmärkelserna, på c:a 30.000 kr för Prudenci Bertrana-priset och 6.000 för de övriga, delas ut årligen i Girona (Katalonien).

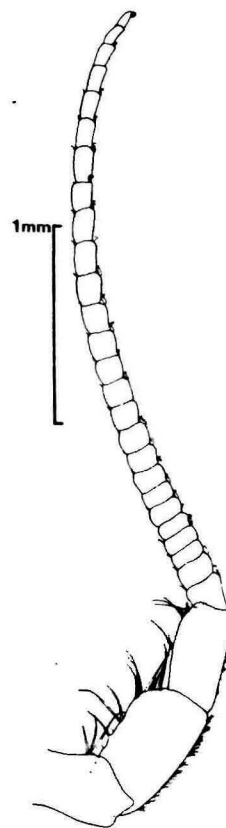
*

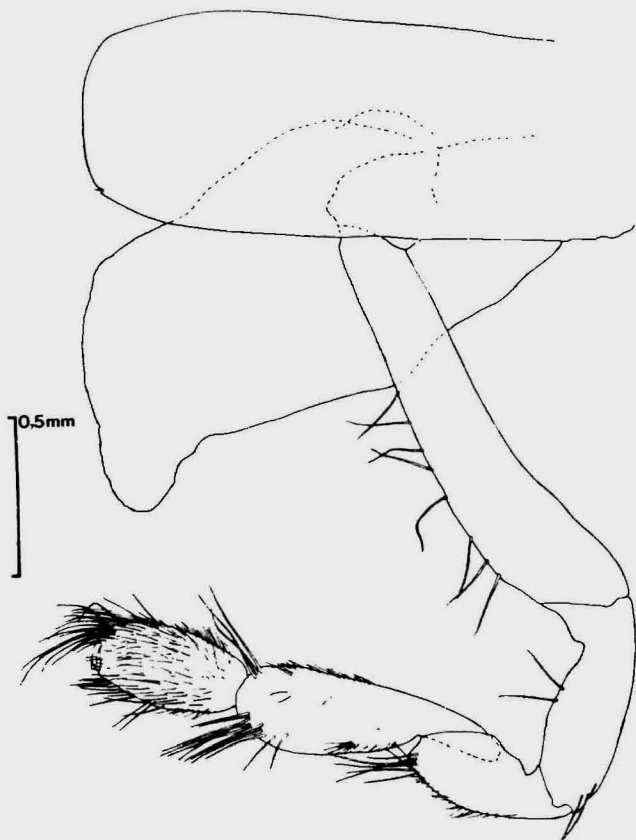
TIDSKRIFTEN "INTERNATIONAL POETRY REVIEW" utgiven av New Yorks Universitetet, och som har en stor spridning i litterära kretsar i USA har ägnat sitt vårnummer åt att presentera sju katalanska poeter i en översikt av den nutida katalanska poesin. I detta nummer publiceras dikter av J.V. Foix, Vincent Andrés Estellés, Joan Brossa, Joan Vinyoli, Ramon Pinyol, Teresa Arenys och Francesc Parcerisas. Däri återges också målningar och teckningar av Joan Miró, Equip Crònica, Antoni Tàpies och andra. D.H. Rosenthal, lektor i katalanska på New Yorks Universitetet, har översatt och gjort detta nummer. Han har också översatt Mercè Rodoreda och numera arbetar han med den engelska versionen av Joanot Martorells "Tirant lo Blanc" ansedd som en av de bästa medeltida riddarromanerna. I inledningen av tidskriften lämnar D.H. Rosenthal en kort redogörelse av den katalanska kulturens historia.

*

SAMTIDIGT MED FIRANDET av 20-årsminnet av efterkrigstidens första grammofonskiva med moderna sånger sjungna på katalanska, har boken "Tretton som sjunger" av Joan Ramon Mainat kommit ut i år. I den berättar författaren om kända artister från olika delar av de katalanska länderna (M^a del Mar Bonet, Núria Feliu, Lluís Llach, Ovidi Montllor, Guillermina Motta, Francesc Pi de la Serra, Raimon, Pau Riba, Marina Rosell, Joan Manuel Serrat, Pere Tàpies i La Trinca). Det var våren 1962 grammofonskivan "Espinás canta Brassens" kom ut, vilken var den första icke folkloriska skiva på katalanska som tilläts komma ut under Francodiktaturen.

KATALANSK FOTOUTSTÄLLNING PÅ CAMERA OSCURA. Under augusti ställde 9 katalanska fotografer ut på Camera Oscura, Kåkbrinken 5 i Stockholms Gamla Stan. Fotograferna var: Joaquim Pla, Agustí Centelles, Carles Fontseré, Manuel Serra, Ferran Freixas, Enric Viciano, Manuel Laguilla, Lluís Casals och Joan Fontcuberta. Bortsett från Agustí Centelles upprörande bilder från spanska inbördeskriget och Carles Fontserés bilder från Mexico City, var fotografierna mest av subjektiv, estetisk natur, och mycket god teknisk kvalitet.

CORREU

Revistes rebudes:

Catalunya informa, núm. 11

Omnium Cultural, núm. 39

IPECC, full informatiu, núm. 6

Xipreret, de L'Hospitalet, núm. 30

Informació de Ginebra, núms. 39-40

Mai no morirem, d'Angulema, núm. 104

Butlletí de Lausana, núm. 36

Nostra Veu, de Costa Rica, núms. 4, 5, 6

Butlletí, de Tolosa de Llenguadoc, núm. 139

Butlletí, de Santiago de Xile, núm. 7

Caliu, de París, núm. 53

Menorca Socialista, núms. 36, 37

Presència Evangèlica, núms. 56, 57

Carta de Espanya, núms. 271, 272, 273

Mundo Obrero, núms. 185, 6, 7, 8, 9, 190, 1, 2, 3, 4, 5

Espanya 82, núms. 108, 109, 110

Kulturrådet Informerar, núms. 5-6

Cartes rebudes de:

Studieförbundet

Stockholms Fritidsförvaltning

LO-Distriktet i Stockholms län

FIEAS

ABF

Omnium Cultural

G.E.N., Barcelona

Stockholmscentern

Socialdemokraterna i Stockholm

Stiftelsen Barnens dag

Kursverksamheten

Stockholms Kommun - Invandrarförvaltningen

Stockholms Kommun - Konsumentförvaltningen

Casa Nostra de Winterthur

Kristen Demokratisk Samling

Siboney, Ediciones Cubanas i Sverige

Amics de la Universitat Catalana d'Estiu, Barcelona

Club de los Cronopios, Estocolm

Esbart Lluís Millet, Barcelona

L'Ajuntament de Santa Maria de Palautordera, donant-nos les bases del Premi Flor del Montseny de Poesia.

De L'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana, que ens diu "A partir del proper mes de setembre, Ràdio Barcelona amb la col.laboració de l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana (IPECC), realitzarà cada dilluns al vespre un programa dedicat als catalans absents del país." Qui hi vulgui participar ha de enviar les seves dades, amb "curriculum" personal. La seva adreça és: Passeig de St. Joan, 98 6è, Barcelona-9.

Del Diari "Punt Diari" de Girona, donant-nos a conèixer les seves zones de difusió i les bases que guien la trajectòria d'aquest periòdic.

De la Generalitat de Catalunya, Subdirecció General d'Acció Cívica, organisme creat fa poc, dient-nos que "... té com a objectius iniciar un esforç que volem que esdevingui permanent per tal que les actituds individuals i col·lectives es caracteritzin per la participació, el desenvolupament de la personalitat i la solidaritat."

De la Secretaria General de la Presidència de la Generalitat, informant-nos de l'estrena del film de llarg metratge documental "Som i serem", en el que es descriu la història de la Generalitat. En la nostra secció de Notícies dels Països Catalans, en suec, també en fem esment.

La Generalitat de Catalunya també ens envia l'important discurs que el president, Jordi Pujol, va adreçar al país a través dels mitjans de comunicació en la Diada Nacional de Catalunya.

L'Omnium Cultural ens envia el "Decàlogo del castellano-parlante que vive y trabaja en Cataluña" que ha estat publicat a varis diaris de Catalunya.

Turróns El Camello, de Xixona ens envia un catàleg dels seus apetitosos productes.

De Vallfogona de Riuorb (La Segarra) ens envien el programa d'actes commemoratius del IV Centenari del Naixement del Rector de Vallfogona.

D'Arbeca (Les Garrigues) ens informen del 2^{on} Concurs fotogràfic d'aquesta vila, demanant-nos-en la nostra participació.

De l'Ambaixada d'Espanya el text de l'Ordre del 20.3.81 del Ministeri d'Educació i Ciència per la que es deriva el Real Decret 1260/1980, de data 23.5 sobre el reconeixement i convalidació pels corresponents espanyols, dels estudis de Formació Professional fets a l'estranger pels emigrats espanyols.

Fulls informatius sobre el vot dels residents absents a l'estranger. Fulls informatius sobre el vot per correu del personal embarcat. S'estableix a l'Ambaixada espanyola un servei d'informació electoral fins el 28 d'octubre.

L'Editorial Pòrtic ens escriu, parlant dels seus diccionaris Anglès, Alemany, Portuguès i Italià/Català i viceversa, a l'import de 1.500 pessetes + 160 de des-

peses d'expedició, que poden enviar-se a la seva adreça, Avgda. M. d'Argentera, 17, Barcelona-3.

De la Universitat Catalana d'Estiu, que ens envia informació de les seves activitats i ens demanen la nostra col·laboració.

De l'Agrupació Nacionalista de la Gran Bretanya, que ens conviden a la festa de la Diada del 11 de setembre.

El Gerent del Club Natació de Barcelona, Julià Sampol fa soci al seu club i ens diu que "tan aviat com el Butlletí del nostre Club s'imprimeixi us en trametré un exemplar".

El Senyor Benet Droquet, de Queensland, Austràlia, es fa soci i ens escriu una llarga i amable carta que tindrem en compte, parlant també de les activitats dels grups de catalans d'allà.

Demanen correspondència amb gent de Suècia Carles i Enric Puigsegur, c/. Olot, 10 3er A, Figueras (Girona) i Isidre Julià i Anglada, Apartat de Correus 1775, Barcelona.

De la Generalitat de Catalunya, posters, fulls d'informació i llibres com "Manual de prevenció i control de la lepra", "Guia 1982 de vacances joves", "Acció de govern de la Generalitat de Catalunya juliol-desembre 1981", "Llei d'integració social dels minusvàlids", etc.

GALLERI LATINA

ENGELBREKTSGATAN 12. 11432 STOCKHOLM. TEL. 08-107087

TILL GALLERI LATINAS VÄNNER.

Skall vi starta en förening? En förening där vi kan glädjas åt vårt konstintresse samtidigt som vi stödjer konsten.

Som Du vet drivs inte galleriet med kommersiella krav utan av intresse och vilja att sprida konst. Galleriet har i snart 20 år varit mötesplats för konstnärer och konstvänner från när och fjärran.

Med de alltmer ökande kostnaderna står galleriet inför en värdpunkt: Antingen upphöra eller finna en annan lösning.

Idén med en förening är: Galleriet blir ett starkare fäste och dess position stärks. Möjligheterna att bredda verksamheten ökar. Vi kan ordna med specialvisningar på museer, besök hos konstnärer, arrangera soareér med konst, musik, litteratur på programmet.

En viss medlemsavgift måste vi räkna med, förslagsvis 200:-- per år. Men Du får en hel del i utbyte. Troligen kan vi också få tillstånd till en konstutlottning. Vi kan ordna rabatter till konstevenemang och museer, på bokverk och inramningar o.s.v.

Välkommen med egna idéer.

Om tillräckligt många visar sig intresserade kommer föreningen att bildas och en styrelse att tillsättas. Du kan visa Ditt intresse genom att skicka in talongen nedan eller komma in till galleriet med den.

Med vänliga hälsningar

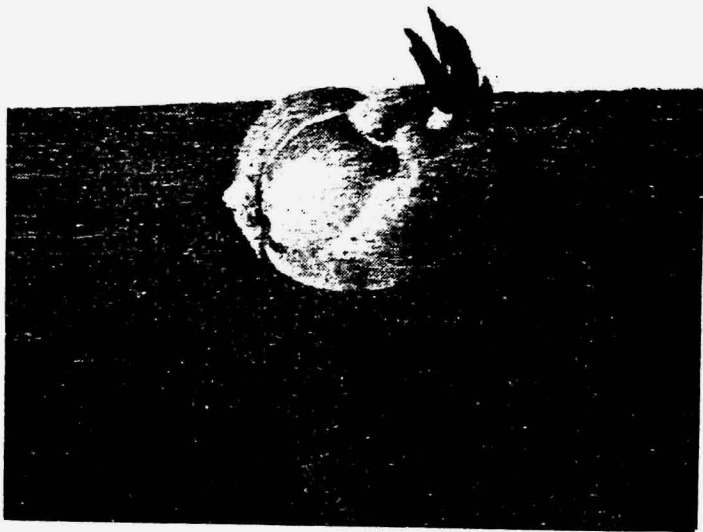
GALLERI LATINA

Boje Östermeyer

Jag är intresserad av att bli medlem i föreningen

GALLERI LATINAS VÄNNER

Namn:

— *Plötsligt kan det komma liv, säger konstnären som tycker det är något speciellt med löken.*

ARTISTES CATALANS A ESCANDINAVIA:

JOAQUIM IBÁÑEZ-ARÉLLANO

El Museu d'Història Natural d'Estocolm, Naturhistoriska Riksmuseet va ésser inaugurat el 1916. L'arquitecte Wennberg no va mirar prim en estalviar i el resultat va ésser un grandiós edifici de totxo vermell amb cúpula central i dues immenses ales a cada costat. Sostres alts i grans finestres que fan pensar en la fortuna que deu costar escalfar aquest museu a l'hivern.

A l'ala esquerra hi ha la secció d'invertebrats i al tercer pis, en una estança neta, ampla i sòbria treballa Joaquim Ibañez. Damunt la taula un microscopi amb un aparell de projecció acoblat. Paper, llàpis, goma, tinta i no gaires coses més. El resultat: uns dibuixos preciosos i pulcres que serveixen sovint per il·lustrar les investigacions de l'intendent Roy Oleröd i d'altres. En Joaquim ens conta:

"Vaig néixer a Perpinyà l'any 1929, la meva família es va traslladar a Gualba l'any 31. Després de la guerra civil vam començar una nova vida a Barcelona. Més tard vaig assistir a l'Escola Massana i a l'Acadèmia de Sant Jordi. Vaig venir a Suècia el 1955 i vaig instal·lar-m'hi. He pres part en diversos salons a Espanya i a Suècia. He rebut les borses d'estudi següents: Resestipendium 1971, Statligt Arbetstipendium 1973-74, Statligt Konstnårsbidrag (arbetsstipendium) 1978, Otte Skölds Stipendium 1979, Stockholms Kulturnämnds projektbidrag 1979, Statligt Konstnårsbidrag (arbetsstipendium) 1981."

"He fet les següents exposicions: Järfälla Kommun Konsthall 1974; Galleri Prisma, Estocolm, 1975; Galleri Händer, Estocolm, 1981; Galleri Händer, Malmö, 1982. Per mi la pintura és l'activitat cabdal de la meva

vida. La feina del Museu és un complement. M'agrada pintar fruites seques i coses senzilles. Intento que darrera de les meves imatges hi hagi una idea. La ceba de la coberta d'aquest Butlletí representa la voluntat catalana d'ésser. La ceba en qualsevol moment es posa a brotar.

PER QUÈ UN CATALANO-PARLANT ESTÀ MÉS BEN ATÉS A SUECIA QUE A ESPANYA?

Em comunicaren del municipi de Botkyrka (Botkyrka kommun, al sud d'Estocolm, uns 70.000 habitants) que tenia dos alumnes, d'onze i tretze anys, fills de català, que anaven a l'escola bàsica, que volien prendre el català com a assignatura de hemspråk, llengua materna, a les respectives escoles.

Em donaren una cita per concretar horari i local, i per veure'ns les cares. És a l'escola de Fittja on hi ha les oficines dels organitzadors de l'ensenyament de llengües d'inmigrants de Botkyrka. Així és que he agafat el metro que em portarà fins a Fittja, una mitja hora llarga de trajecte. És un matí tranquil de dia feiner, la gent reprenen, després de l'estiu, el tarannà ordinari i es preparen per la llarga, fosca i freda hivernada. Les estacions van passant com a grans de rosari i el metro, després d'anar davall terra, surt a un paisatge net i lluminós. Les cases i el xallets s'arreglaren ordenadament al llarg de la via, de tant en tant, les aigües d'un llac; adesiara, un túnel i uns minuts de fosca per tornar a la llum i arribar a la pròxima estació.

A l'escola de Fittja m'atén Jouko Lahdenperä, finlandès, d'una trentena d'anys. "Benvingut! ets el mestre que fa 253 al municipi, i amb el català seran 49 les llengües maternes que s'hi ensenyaran." M'ajuda a omplir uns papers i m'informa, en un suec perfecte i amb l'incofusible accent finès, sobre el meu nou lloc de treball. S'interessa per la situació del català i jo li dic que molts de catalans envegen Finlàndia, una nació de pocs habitants, però lliure. Estem d'acord que la llibertat obre les possibilitats de creació. Finlàndia, avui, és un país capdavanter en disseny, música, arquitectura, etc. Riu quan li dic que els

finlandesos han tingut sort en el procés històric. Agafem el seu cotxe i em mena a les escoles on he d'ensenyar. Pugem una costa i contemplem, del cotxe estant, la vall de Fittja, un esplèndid panorama de boscos i habitatges.

- Quan veig Fittja penso en una olla que bull - exclama Jouko - tots aquets habitants amb mil procedències diferents. Més d'un 60% dels que hi viuen són estrangers que parlen els idiomes més insòlits. Imagina't quina responsabilitat pel govern suec, intentar fondre aquesta gent dintre de la societat sueca sense corrompre llur cultura d'origen, per això es promocionen les llengües maternes. A l'escola de Tallid, per exemple, tota l'escola bàsica la fan en turc i el suec el tenen com a llengua estrangera, també en tenim una on tot es fa en àrab clàssic i una altra en castellà.

- I això no és una dificultat quan aquests alumnes han de fer la segona ensenyança en suec? - Li pregunto.

- Així ho pensaven alguns, però ara hem pogut demostrar amb alumnes finlandesos que han fet tota la primera ensenyança en finlandès, que a l'hora de començar el Gymnasium, Batxillerat, han estat uns alumnes excel·lents. Podien examinar-se del mateix tema en finlandès o en suec indistintament, sense cap dificultat i amb unes notes molt bones.

Arribem a l'escola d'Alby, on s'imparteix part de l'ensenyament en finlandès, aquí hi tindrè un alumne de català.

- Creu-me que és dolorós per tots, aquesta barreja - continua Jouko - però és una realitat que Suecia és actualment un país d'inmigrants. Això suposa per al

suec un exercici constant d'adaptació, com ho és, naturalment, per al nou arribat.

La convivència de grups ètnics diferents implica un problema: el racisme. Es pot dir que aquest sentiment que tots, en major o menor grau, patim ha preocupat el govern suec d'ençà l'arribada dels primers immigrants, en un moment d'expansió de la indústria sueca. En aquests temps d'atur i d'inflació, aquí, a Fittja han aparegut fulls de mena racista. Això ens preocupa molt i per això començarem aquesta setmana unes reunions per veure quines mesures es poden prendre en contra del racisme.

Una forma d'evitar el racisme és el coneixement mutu. Tota cosa desconeguda fa por, i la por crea agressió.

Després de la visita a les dues escoles i de convenir l'horari, Jouko Lahdenperä i jo ens acomiadem. La nostra xerrada ha estat profitosa i estem contents perquè coincidim en la lluita per un món millor.

Acostumat a viure a Suècia, cada vegada que poso els peus a la meua terra em sorprèn l'actitud negligent dels polítics de Madrid a tot el que es refereix a la convivència dels grups ètnics de l'Estat Espanyol. Sembla que en lloc d'evitar el racisme, el fomenten.

Em fixaré només en el fenomen de la "catalanofòbia" a dins i fora dels Països Catalans i us contaré un exemple;

Quan vaig fer el darrer viatge d'Estocolm a Mallorca, en arribar a l'aeroport de Son Sant Joan em van revisar la maleta a la duana. El guàrdia civil se'm va adreçar en castellà i em va demanar si tenia res a declarar i jo li vaig contestar que no res en la llengua que hem parlat a les Balears d'ençà la vinguda de Jaume I en el segle XIII. Em digué, sorprès de la meua gosadia, que "en España se habla el español", jo li vaig contestar que actualment te-

nim dues llengües oficials i que la llibertat i la democràcia es basen en la pràctica de poder triar. El pobre home em va sortir amb que ell, en tot cas, aprendria el mallorquí, però mai el català, com si el català fos pesta. (Tant de bo que els guàrdies civils de Mallorca aprenguessin el mallorquí!)

I jo em demano: qui és responsable de la ignorància d'aquest home? Què és que fa que el mot català encengui l'odi de tanta gent? Què es fa per evitar l'absurda i ridícula situació socio-lingüística del País Valencià?

Quines mides es prenen quan els ciutadans de l'Estat Espanyol protesten perquè a la televisió s'han cantat unes cançons en català amb motiu de la inauguració del Campionat mundial de futbol?

Per què es continua avui, des de Madrid: des del ministeri de cultura, del ministeri d'educació, des de la televisió espanyola, etc. una política que parcel·la els Països Catalans?

Per què, amb una manca d'informació al ciutadà, es fomenta a tot l'estat un racisme anticatalà?

Per què un catalano-parlant està més ben atès lingüísticament a Suècia que a Espanya?

RAMON CAVALLER

Botkyrka kommun kontaktade mig och berättade att man hade två elever (11 och 13 år gamla) som gick i grundskolan och ville ha katalanska som hemspråk eftersom deras pappa var katalan.

Vi bestämde att träffas för att komma överens om tid och lokal. Det är i Fittjaskolan som invandrарundervisningen organiseras. Därför tar jag tunnelbannan till Fittja, en halvtimmes resa från centrum.

Det är en stillsam vardagsmorgon. Människorna har sakta kommit i gång efter sommaren och tycks förbereda sig för den långa kalla vintern.

Tunnelbanestationerna passerar förbi i jämn rytm. Efter en tid under jord kommer vi ut i ett ljusst, bländande landskap. Längs banan står flerfamiljshusen och villorna i en prydlig rad. Då och då ser man plötsligt vatten. Ömväxlande mörker och ljus.

I Fittjaskolan tas jag emot av Jouko Lahdenperä, finländare i 30-års åldern, "Välkommen. Du är den 253:e läraren i vår kommun! Med det katalanska språket blir det 49 språk i undervisningen.

Han hjälper mig att fylla i några blanketter och informerar mig på perfekt svenska med finländsk brytning om min nya arbetsplats. Han är intresserad av vad jag kan berätta om det katalanska språket och jag säger att många katalaner är avundsjuka på Finland, ett land med få invånare, men fritt. Vi har samma åsikt: friheten behövs för att kunna skapa. Finland har en framskjuten position i världen när det t.ex. gäller design, musik, arkitektur, osv. Han skrattar när jag säger att Finland har haft tur i den historiska

processen. Vi tar hans bil och åker till de två skolor där jag skall undervisa. Vi kör upp för backen och blir åskådare till ett generöst landskap, Fittjadalen, skog och bostäder.

- När jag ser på Fittja tänker jag på en kokande gryta, utropar Jouko. Alla dessa människor med tusen olika ursprung!

- Mer än 60% av dem som bor här är utlänningar som talar de mest ovanliga språk. Tänk vilket ansvar för svenska regeringen att integrera alla dessa människor i den svenska kulturen och samtidigt uppmuntra dem att bevara sin egen kultur. Därför satsar man på hemspråksundervisning.

- I Tallidsskolan t.ex. bedrivs hela undervisning på turkiska med svenska som främmande språk. Vi har också en skola där hela undervisningen sker på klassisk arabiska och en annan med undervisning på spanska.

Är inte det här ett problem när eleverna ska fortsätta på gymnasiet, frågar jag.

- Några trodde det tillen början, men det har visat sig i praktiken att finska elever som har gått igenom grundskolan med finska språket, kunde tentera i vilket ämne som helst, på både finska och svenska, med utmärkta betyg.

Vi anländer till Albyskolan där en del av undervisningen sker på finska. Här kommer jag att ha en elev i katalanska.

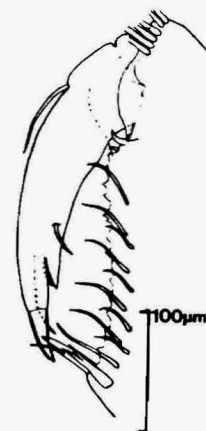
- Tro mig, denna blandning är smärtsam även för oss, fortsätter Jouko. - Men det är en realitet att Sverige idag är ett invandrarnland och det krävs en ömsesidig

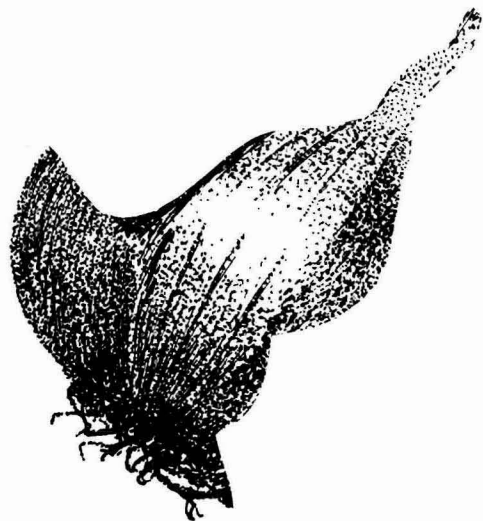
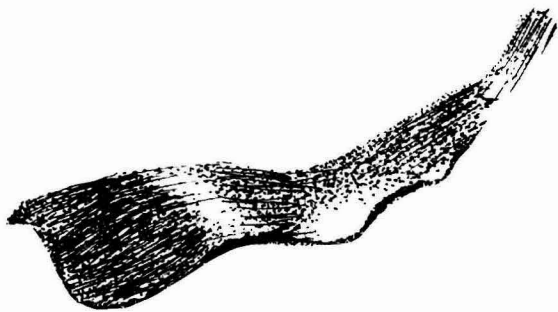
anpassning för svensken och den nyinflyttade.

- Att leva tillsammans i olika etniska grupper skapar ofta ett problem: rasism. Man kan säga att den här rasistiska känslan som alla i större eller mindre grad lider av har varit en huvudvärk för den svenska regeringen sedan de första invandrarna anlände under den svenska industriexpansionen. Nu, i en tid av arbetslöshet och inflation, har det här i Fittja delats ut blad med rasistiska texter. Vi är mycket oroad och därför ska vi nu träffas regelbundet för att diskutera vilka åtgärder vi kan vidta. Ett sätt att undvika rasism är att få ömsesidiga kunskaper om varandra. Allt som vi inte känner till skrämmer oss och rädsla skapar aggression.

Efter besöket i de två skolorna säger Jouko och jag adjö till varandra. Vi har haft ett givande samtal och vi har samma åsikter när det gäller kampen för en bättre värld.

RAMON CAVALLER

HOMENATGE A POMPEU FABRA A BARCELONA

En el solemne acte d'apertura del curs acadèmic 1982-83 a la Universitat de Barcelona el dia 5 d'octubre, es va retre homenatge a la memòria de Pompeu Fabra. Va ser un acte oficial, presidit pel conseller d'Ensenyança de la Generalitat de Catalunya, pel director general de política científica del Ministeri d'Educació (Madrid) i pel rector de la Universitat de Barcelona, i l'homenatge va ser el primer que s'ha celebrat oficialment a Catalunya a la memòria de Pompeu Fabra.

Intervingueren en l'homenatge, entre altres, Joan Solà, director del departament de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona; Ramon Aramon, secretari de l'Institut d'Estudis Catalans, i el lingüista Francesc de B. Moll, rector de l'Estudi General Lul·lià, de Palma de Mallorca.

A més de merescut, ha estat oportú aquest homenatge a Pompeu Fabra, ja que ha coincidit amb el cinquantè aniversari de la publicació del seu Diccionari de la Llengua Catalana, i de l'aprovació de les Normes de Castelló de la Plana, tan importants per la unificació del català.

Es va recordar en aquest acte que Pompeu Fabra fou president del patronat de la Universitat de Barcelona, en el període que aquesta va ser autònoma, entre els anys 1933 al 1939. I molt important per a l'actualització de la llengua va ser el seu treball com a membre de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual també en va ser president.

Pompeu Fabra va néixer a Barcelona l'any 1868. Des de 1885, que va escriure el seu primer treball, 'Ensayo de gramática del catalán moderno', es va dedicar exclusi-

vant a l'estudi i perfeccionament de la llengua catalana. Per raons òbvies, el centenari del seu naixement no es va poder celebrar oficialment a Catalunya. Emperò, tinc entès que l'any 1968, la data del seu naixement no va passar desapercebuda a Barcelona en certs medis, per exemple per els estudiants de català a la Universitat.

Com molts intel·lectuals catalans, l'any 1939 Pompeu Fabra s'exilià, passant a l'altra banda dels Pirineus, a la Catalunya-Nord, i, com el mestre Pau Casals, va fixar la seva residència a Prada, en la plana de Conflent, al peu del Canigó. L'any 1950 vaig fer un viatge de nord a sud d'Europa, arribant fins a Perpinyà. De Perpinyà vaig anar a Prada a fer una visita al mestre Pau Casals. De les dues personalitats més senyeres de l'exili català, - Casals i Fabra - i residint ambdós a Prada, l'un d'ells - Fabra -, havia mort feia dos anys.

Abans de tornar a Perpinyà vaig anar al cementiri i vaig deixar unes flors sobre la tomba del 'seny ordenador de la llengua catalana'

E. DETHOREY

RETALLS

CULTURA

EL MÓN, 6 d'agost de 1982

LA LLENGUA RECUPERADA

El paradís de les llengües

Segons sembla, Suècia és un dels llocs de la terra on les llengües són més respectades i, per tant, poden tenir una vida més exuberant.

Al marge del que després veurem, hi ha els anomenats Cercles d'Estudi, que organitzen activitats de tota mena pagades per l'Estat, amb la sola condició que hi hagi almenys cinc persones interessades. Les activitats d'aquests Cercles són d'allò més diametralment oposades: des de la història de la navegació submarina fins a l'aprenentatge del ping-pong, passant per cursos de microordinadors o de llengües asiàtiques.

Però el que té veritable importància a Suècia és la política lingüística, que es pot sintetitzar en tres aspectes. En primer lloc, l'Estat potencia incondicionalment la llengua del país, que és evident que faria aigües, es corrompia i acabaria desapareixent si es trobava indefensa davant de

gegants com l'alemany o l'anglès. El suec s'ensenyava gratuïtament a tots els nivells, els estrangers tenen facilitats especials per aprendre'l i els professors de suec reben més bon tracte que els d'anglès.

En segon lloc, a Suècia hi ha un interès especial a facilitar que la gent es familiaritzi amb les llengües veïnes (finès, noruec, danès, japonès, islandès), les quals apareixen sovint amb normalitat a la televisió, només amb subtítols. És a dir, es procura obrir al màxim les orelles de la gent a les llengües.

En tercer lloc, a Suècia hi ha un interès positiu molt especial per totes les llengües. Aquest interès es fonamenta principalment en la gran quantitat que hi ha d'immigrants de diversa procedència, sobretot serbo-croates, turcs, grecs, finlandesos i castellanoparlants. Les llengües d'aquestes persones tenen una presència remarcable als mitjans de comunicació.

Però això no és pas tot. Un sol alumne fill d'estrangers que demani d'estudiar la llengua del pare o de la mare és atès si se'n pot trobar un professor. Aquesta mesura està en pla experimental des de fa cinc anys. En un fascicle de l'any 1981, on hi ha informació sobre els professors de cada llengua, hi figuren i quaranta vuit llengües que s'ensenyen com a part del programa escolar, amb qualificacions que compten a l'expedient. Entre altres, hi ha l'albanès, l'armeni, el bengali, el català, l'eslovè, l'estonià, l'hongarès, l'islandès, el japonès, el kurd, el persa, el romanès i el swahili.

No poques d'aquestes llengües són perseguides o desatesses en el seu país o no compten amb cap material escolar, i així es pot esdevenir que l'únic material pedagògic que n' existeixi s'hagi editat a Suècia. Ja em diran si, d'això, no se n'ha de dir el paradís terrenal de les llengües.

El qui m'explica tots aquests detalls, Ramon Cavaller, home dedicat al teatre i a l'ensenyament del català a Suècia, m'hi afegeix que un grup teatral mallorquí, per poder sol·licitar ajut al Ministeri de Cultura, ha de presentar la peça de teatre a Madrid traduïda al castellà. En comparança amb Suècia, el nostre país deu ser la masmorra de les llengües. Aquí, en lloc d'obrir les orelles cada cop més, les tanquem progressivament amb més panys i més claus.

«Us imagineu que a la televisió catalana, ara o quan hi hagi el canal autònom, poguéssim sentir portuguès, italià, gallec, basc i francès? Un catalanoparlant es podria familiaritzar ràpidament amb aquestes llengües. Potser això és somiar truites: isi encara no ens hem familiaritzat ni amb el català!

JOAN SOLÀ

El consolat suec a València

A cap de rebre per primera vegada el butlletí de l'Associació Cultural catalana als països nòrdics», que porta per títol «Les quatre barres». Es tracta d'una revista feta en offset, amb coberta impresa, de quaranta-vuit pàgines i editada a Estocolm. És escrita, aproximadament meitat i meitat, en català i en suec i té un caràcter sobretot informatiu de les activitats que l'associació realitza, així com de les relacions epistolars que sosté amb altres entitats semblants arreu del món. El número que he rebut, el 14, conté així mateix un abrandat editorial sobre les autonomies i els perills que corren, un article en suec sobre Pere Calders, un poema amorós i un article de Jordi Creixells sobre els avantatges i desavantatges dels processadors. Hom hi reproduïx també un article suec sobre la LOAPA i un altre de Jordi Arbonés, membre de l'Obra Cultural Catalana de Buenos Aires, aparegut l'abril passat a l'AVUI, sobre els casals catalans.

Deixant de banda la natural admiració que produeix el fet que un grup de catalans, que hom suposa ben arrelats socialment i econòmicament en un dels països més avançats del món, mantinguin viva no solament la presència del seu país d'origen sinó també un esperit de lluita i de reivindicació nacional, allò que m'ha colpit de manera més desagradable de la lectura del butlletí ha estat una notícia, que no havia vist recollida a cap mitjà de difusió, referent a l'actitud del consolat

Suècia a València amb relació a la llengua catalana. Els amics de Suècia que eduen «Les quatre barres» van cometre la gosadia d'enviar el butlletí que il·lusionadament publiquen al màxim representant diplomàtic de llur país d'adopció a la capital d'una de les més importants comunitats que integren els Països Catalans, el País Valencià. La cosa, fins aquí, és ben natural i palesa només la correcció de què fan gala els nostres amics catalans de Suècia. El senyor Pedro M. L. Eknes, nom del cònsol esmentat, retornà el butlletí amb una targeta de visita escrita a mà i en noruec, «cosa que no ens espanta», diuen els editors del butlletí, «i que som capaços de comprendre a Suècia ja que el noruec el sentim contínuament als mitjans de comunicació de Suècia», en la qual es llegeix: «El consolat ha rebut la revista número 13 i em disculpo d'haver-la de retornar ja que no en comprenc la llengua. Envieu-la en espanyol, si us plau; altrament és llençar els diners».

Els comentaris que una actitud com aquesta mereix són d'una evidència total. Les incongruències i contradiccions del senyor Eknes són de la grandària d'una catedral. No entén la llengua del país on viu, que ara és, a més a més, oficial amb el castellà. No és respectuós amb la Constitució de l'Estat en el qual exerceix la seva representació diplomàtica, perquè en aquella, de la llengua que ell anomena espanyol, se'n diu castellà.

Fa la seva nota de resposta en noruec. És a dir, que no s'ha pres la molestia ni d'aprendre la llengua del país que diplomàticament representa. En síntesi, és la seva una actitud impròpia d'un diplomàtic d'un país cap al qual molts catalans sentim una profunda admiració. La resposta donada pel senyor Eknes constitueix, doncs, una ofensa greu a la llengua catalana, al País Valencià i al poble de l'Estat suec que ell representa, la qual cosa obliga a demanar la seva immediata destitució o que el govern espanyol li retiri les credencials. Fan bé els amics del butlletí de donar la notícia també en suec i de reproduir en facsimil la targeta que han rebut del senyor Eknes. Per si algú li vol gentilment enviar com a regal una gramàtica catalana, el butlletí ens informa que el senyor Eknes viu al carrer Pintor Sorolla, núm. 4, al districte postal 2 de València.

El senyor Eknes, digníssim representant de la prou ben coneguda dreia cavernícola valenciana, només pot seguir aquests camins: rectificar i aprendre català —ni que sigui en la modalitat valenciana—, presentar la seva dimissió, demanar el trasllat al consolat de Caceres, per exemple, o tornar al seu país d'origen. Allò que hom no pot permetre és que continuï representant un país amic i admirat en una nacionalitat de parla catalana.

Jaume Sobrequès i Callicó

Alicia de Larrocha i Berwaldhallen

En mästare tolkade de Falla

Konsert

Berwaldhallen: Radiosymfonikerne, dirigent: Rafael Frühlbeck de Burgos. Solist: Alicia de Larrocha, piano. Musik av Haydn, de Falla, Ravel, Stravinskij.

Om man för sitt nöjes skull upprättade en lista på vilka pianister som kan anses vara de främsta i dag, kan man våga förutsäga att de flesta skulle väljas ur de ryska eller de tysk-amerikanska pianoskolorna. Andra nationella skolor utanför dessa kretsar betraktar vi med få undantag mest som kuriösa etniska krusningar långtifrån pianogiganternas kraftfulla virvlar. Och den uppfattningen knåtsatts dagligen av massmedia och artistagenturer.

I detta kulturlandskap befinner sig den spanska pianisten Alicia de Larrocha verkligen långt borta från Moskva och New York, men det vore ett fatalt tecken på okunnighet om man betraktade henne som enbart en lokal stjärna. Hon är själv ett virvlande kraftcentrum: som pianist och pedagog fulländad och förkroppsligad hon den katalanska pianoskolan

som utgår från ett annat slags estetik men som är lika homogen och beundransvärd som exempelvis den ryska pianotraditionen.

Yttre data styrker detta. År 1901 grundade Enrique Granados sin Academia Granados i Barcelona. När han omkom 1916 var det självklart att ledningen övergick till Frank Marshall (1883—1959) som var Granados' protegé och andlige "lillebror".

Till det nu efter rektorns namn omdöpta institutet kom en begåvad treårig flicka, som drygt trettio år senare skulle efterträda Marshall. Det var just Alicia de Larrocha.

Om man jämför den katalanska pianoskolan med det internationella mönstret verkar den kylig i klangen och hård i ansatsen. Men då begär man samma misstag som om man skulle bedöma gitarren efter violinen kriterier. Det finns onekligen mycket av gitarrens klang och snabba, stolta tonansats inte bara i de Larrochas pianospel utan i all spansk pianomusik över huvud taget, kanske rent av även all spansk eller spanskinfluerad orkestermusik

— i varje fall hos de Falla och Ravel som båda stod på de Larrochas program när hon på fredagskvällen spelade tillsammans med Radiosymfonikerne i Berwaldhallen.

När man som denna kväll upplever att det verkligen är en mästare — en av samtidens fåtaliga, som sitter där framme vid flygein, så sker det genom insikten att varje ton är definitivt, ingenting kunde göras annorlunda eller bättre. Med kristallin klarhet blottade hon de poetiska hemligheterna i de Fallas "Nätter i spanska trädgårdar" och med sin inte särskilt breda men starka vänsterhand gav hon Ravel-konserten en oerhörd dynamisk framåtriktad rytmisk kraft.

Detta var en kväll för spansk kultur. Hennes landsman Rafael Frühlbeck de Burgos fick orkesterns solister att visa sitt bästa i Haydns "Le matin"-symfoni med tvevrigt surrande små crescendoöverkerier, och en tolkning av sviten ur Stravinskis "Petrusjka" som piskade upp extas och applåder som man sällan upplever. Det är nu på tiden att man ger Frühlbeck

de Burgos förtroendet att också framföra dikta zarzuelas och i så fall varför inte ett konsertframförande av något helt opus ur denna rika men för oss okända skatt.

Carl-Gunnar Ahlén

Un tema molt xamós: «Viure junts»

Santiago Rodó i Vidal

Una de les darreres emissions postals sueques ha estat un carnet amb vint segells commemoratius i quatre motius diferents sobre el tema «Viure junts». El valor facial de cada segell és de 1,65 corones del país.

Els segells han estat gravats pel millor artista del moment, el conegut Czeslaw Szlania, a partir dels originals de Ove Alstom, Folke Hellberg, Roland Janson i Pete Gutters.

Entre els motius relacionats amb les migracions, que formen part d'aquesta magnífica emissió, hi ha almenys cent anys de diferència, i aquests anys han estat, sobretot, de desenvolupament positiu de la societat de Suècia, però, al mateix temps, en moltes parts del món hi ha hagut guerres, persecucions i pobresa.

El primer motiu ens recorda que cent anys enrera Suècia era un país d'emigrants en què mancava menjar, terra i treball, i hi havia intolerància religiosa, per les quals coses més d'un milió de suecs abandonaren aquest país. El segon tema és el dels refugiats vietnamites que sortiren en petits vaixells del seu país, i que es poden considerar com els representants del gran nombre de persones que ha trobat asil a Suècia i que han ofert el seu treball a la indústria sueca. Els seus esforços han contribuït a fer possible el desenvolupament industrial, econòmic i social del país. Als immigrants se'ls han fet també partícips de l'herència cultural. Això és molt patent, per exemple, en la música i les danses folklòriques, l'art i la literatura.

Una nova escena és el viure junts persones de diferents orígens, procedències i antecedents, que no sempre estan lliures de problemes. És necessari tenir fantasia, valor i tolerància, com aquests tres joves d'una nova estampa que, agafats del braç, diferents però iguals, han donat testimoni que malgrat tot és possible «Viure junts».

ARXIU

El mata-segells emprat per al primer dia de circulació és molt adient: és una rotilana —com la nostra sardana— on dansen i es donen les mans els joves immigrants de diverses procedències, color i religió, actuals ciutadans de l'actual Suècia, país del qual es pot aprendre molt.

LLEURE

AVUI, divendres, 17 de setembre del 1982

CULTURA

AVUI, diumenge, 3 d'octubre del 1982

Rosa Piñol

Enviada especial

Roma.— El professor Arthur Terry, de la Universitat anglesa d'Essex, ha estat elegit nou president de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura catalanes. L'elecció —va tenir lloc durant l'assemblea general de socis de l'AILLC, celebrada al final de les sessions del VI Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, que ahir al matí es va cloure a Roma amb la presència del conseller de Cultura de la Generalitat, Max Cahner.

També van ser elegits els professors Joan M. Pujals i Vallvé, de Vila-seca, com a vice-president, i els professors Joseph Gulsoy —Canadà— i Joaquim Rafael i Fontanals —Barcelona— com a consellers. També, l'assemblea va elegir com a conseller Francesc de Borja Moll i com a membre d'honor el professor milanès Alberto Boscolo.

A l'assemblea de l'AILLC es va acordar també de demanar la creació d'una càtedra de català a Sàsser, distanciant

només per una trentena de quilòmetres de l'Alguer. D'altra banda, el professor Giuseppe Cavani va informar que ara és un bon moment per a demanar càtedres i s'acordà de sol·licitar-ne a Nàpols i d'altres ciutats italianes.

Tarragona, estatge del setè col·loqui

Altres acords de l'Assemblea van ser la designació de la ciutat de Tarragona com a estatge del setè col·loqui, que s'ha de celebrar el 1985, i la publicació d'una miscel·lània en homenatge al doctor Antoni Maria Badia i Margarit, inspirador d'aquests col·loquis i primer president de l'AILLC, amb motiu dels seus seixanta-cinc anys.

L'acte de cloenda del col·loqui tingué lloc ahir al matí, després d'una conferència del pare Miquel Battori sobre «El català, llengua de Cort, a Roma, durant els pontificats de Calixt III i Alexandre VI». Els assistents al col·loqui feren posteriorment una excursió als llocs d'Albano i de Nemi,

seguida d'un dinar de germanor.

Arthur Terry és considerat com un dels crítics més preparats de la poesia catalana contemporània. Fou Batista i Roca el qui, essent el seu professor, l'interessà per les coses de Catalunya. Coneix a fons la poesia de Carles Riba, Pere Gimferrer, Gabriel Ferrater i Joan Maragall.

El català a Subcia

Entre els destacats catalanòfils de tot el món reunits en aquest sisè col·loqui, hi ha la professora Regina Al Geigerstam, d'Uppsala, que és professora de Lingüística Romànica —especialment de les llengües iberoromàniques— a la Universitat d'Estocolm. La professora Geigerstam va fer la seva tesi sobre l'edició de *La gran crònica de España*, un text medieval de l'aragonès Fernández de Heredia en què hi ha una marcada influència catalana. Actualment col·labora amb la Universitat de Madison a acabar una edició en microfíxes de

tota l'obra de Fernández de Heredia, i prepara una edició d'una versió catalana medieval de Sal·lusti. En el col·loqui anterior celebrat el 1979 a Andorra, la professora Geigerstam ja va presentar la ponència «Sobre Heredia i el bilingüisme medieval aragonès català».

«El català, ara com ara —explicà la professora Geigerstam—, no es pot estudiar a Estocolm per a llicenciatura, però sí en el doctorat. En el doctorat en llengües romàniques és obligatori un curs, que dura normalment mig any, en què s'imparteix història de la llengua, nocions elementals del país i lectura de textos: antics i moderns, encara que molt resumits».

El català es pot elegir com a tercera llengua, car les dues primeres són el francès i l'espanyol, o bé el portuguès. Segons que explica la professora sueca, el nombre d'alumnes que estudien cada any

català a la Universitat d'Estocolm oscil·la entre vuit i deu.

El català a Moscou

Maria Mercè Cenabre, assistent també al col·loqui, és des de fa un any lectora de català a la Universitat de Moscou, en una càtedra que va ser creada el curs passat, després de molt de temps d'haver-ho sol·licitat insistentment des del departament del desaparegut professor Antoni Comas. La professora Cenabre explica que el català s'imparteix en dues càtedres: la de romàniques i la d'espanyol i portuguès. «Entre totes dues, hi ha prop d'una trentena d'alumnes. D'aquests, n'hi ha que surten llicenciats en català i d'altres que l'aprenen com a segona llengua». El curs passat van sortir-ne tres llicenciats, els primers de la història d'aquell país, i aquest any en sortiran sis més».

FRANÇA DE CALVIET
Söndag

Söndagen den 24 oktober 1982

OKÄNT SPRÅK I KÄNT TURISTLAND

Här talar katalanska.

Katalanska är Västeuropas största minoritetsspråk. Det talas av ca 5 miljoner människor i Katalonien, med Barcelona som huvudort, på Mallorca, i Formentera, Valencia och på några andra ställen.

I det lilla Andorra är katalanska officiellt språk, på franska sidan talar man katalanska i Roussillon.

(Frankrike fick området av Spanien i mitten av 1800-talet.)

— Många, både spanjorer och turister är okunniga och likgiltiga för vårt språk, säger Ramon Canaller, sekreterare i skandinavisk/katalanska föreningen.

— Turister talar om att "mallorkinskan" är en speciell spansk dialekt. Byter man ut "mallorkinskan" mot svenska och högspanska mot engelska får man hur tokigt det är.

Föreningen ger ut en liten skrift "Les quatre barres" — De fyra banden. Det syftar på den katalanska flaggan från 800-talet med fyra röda band på gul botten.

— Vi vill ha rätten att fortsätta tala vårt språk. När jag som barn gick i skolan var allt på spanska. Jag förstod in-

genting. Ramon är konstnär och scenograf.

Som medlem i Stockholms musikdramatiska ensemble var han med och fick Svenska Dagbladets Operapris för uppsättningen av "Är Hill känd?" Andra uppmärksamma teaterföreställningar av gruppen är "Månen" och "Kärleken till de tre spelsinerna".

Skriften ger upplysningar om olika arrangemang och kurser, som gäller katalansk kultur. Den redovisar de böcker, som översatts till språket och kritiserar regering och etablissemang när katalanska förbigås.

— Spanska TV:n fortsätter att vara ett privat instrument åt Madrid och dess ledande parti. När det gäller det katalanska språket och folket tas ingen hänsyn till rätten att få information i en egen och självständig kanal. Det är en rätt som 8 miljoner katalansktalande människor har, heter det bl. a. i en artikel.

Lisbeth Berger-Bendegard

POESIA

Al meu nebot d'Estocolm, de Cadaqués i Sant Guim, suec del Nord i la Segarra; català, l'Sven)

No hi ha com ésser de bona familia

Meitat de la mar del Nord
meitat del Mediterrà

Meitat de lluna lluenta
meitat d'estrella polar

Meitat de terra calenta
meitat del glaç casolà

Meitat de verda contrada
meitat de l'aspre secà

Meitat de la gent prudenta
meitat d'on tot va com va

Meitat de la cuina amb mantega
meitat de l'oli sucarr

Meitat de la gent que pensa
meitat per improvisar

Meitat d'un país que és lliure
meitat d'altre que ho serà

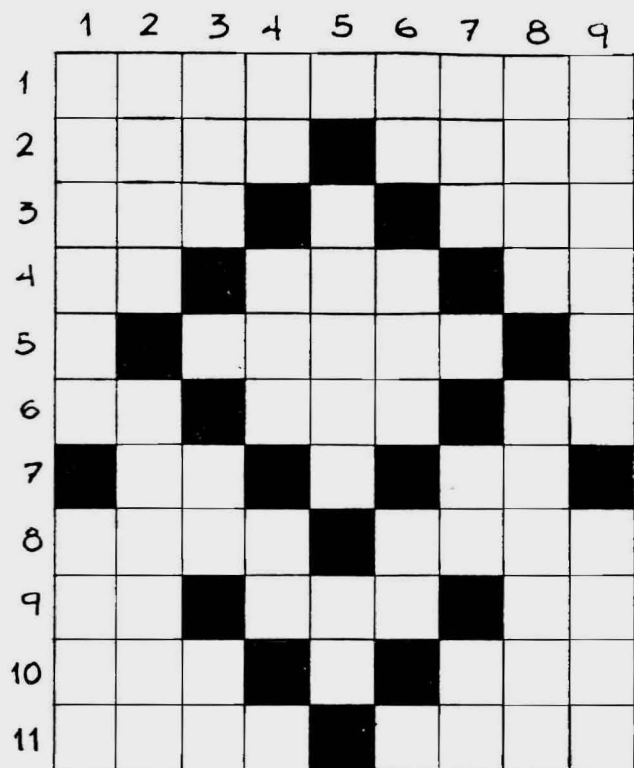
Una meitat sens disbauxa
l'altre meitat seny i rauxa

Dues meitats,
que sumades,
fan un tot força galà.

JORDI GABARRO

MOTS ENCREUATS NÚM. 5

per Magí Rovira

Horitzontals

1) Homicida. 2) Fileres, colles. Arc de Sant Martí. 3) Animal domèstic. Gegant, llarg. 4) Idem. Obac ombra. Òvul, embrió. 5) Nom d'un apòstol. 6) Al revés, part del cos humà. Sigles d'una multinacional americana. Sil·laba repetida, cavall. 7) Um, olm. Aliment bàsic. 8) Tercet. Utensili per fumar. 9) Nota musical. Josep. Dos. 10) Eugeni d'... En llatí, rei. 11) Estàs assabentat. Nom familiar.

Verticals

1) Fang, terra formada principalment per silicat aluminic. Part, bocí. 2) Al revés, cubs. Famos compositor de sardanes. 3) Mot usat en el tenis. Nota musical. 4) Trumfo, atot. Sant del santoral català. Al revés, riu italià. 5) Polític català, cap de la Lliga. Existeix. 6) Nota musical. Al revés, roc, pedra, cantal. Consonant repetida. 7) Iracúndia, ràbia. Llettra grega. Al revés, metall groc. 8) Poliamida. Modern pintor català. 9) Hàbil, manyosa. D'aquesta manera.

